

SLOVENSKI UČITELJ.

List za učitelje, odgojitelje in šolske prijatelje.

Izhaja 1., 10. in 20. vsakega meseca in velja 3 gld. za vse leto, 1 gld. 50 kr. za pol leta. Učiteljskim pripravnikom se daja za 2 gld. na leto. Spise, dopise in naročnino sprejema Ivan Lapažne, nadučitelj v Ljutomeru na Štajerskem. Oznaniła, reklamacije in druge administrativne reči naj se blagovolijo pošiljati „Narodni tiskarnici“ v Mariboru v koroški ulici hiš. šte. 229.

Štev. 10. V Mariboru 1. aprila 1873.

I. letnik.

Poglejmo v prihodnost.

Kaj nam obeta prihodnost? — Kaj obeta slovenskim učiteljem? Kaj slovenski narodni šoli? — To vprašanje hočemo danes rešiti, da našim učiteljem po svojem sprevidenji razkrijemo, kaj naj dobrega in kaj naj hudega od bodočnosti pričakujejo, da se bodo znali potem obnašati. Kaj naj toraj učitelji pričakujejo? Učitelji smejo pričakovati boljših plač, ktere se jim bodo v 1—3 letih po vsem Slovenskem skoraj gotovo zboljšale. Na Kranjskem se bode dotična postava najbrže v kratkem potrdila, če bode vlada le nekoliko ozira do Kranjcev imela. Na Štajerskem, Koroškem in Goriškem bodo najbrže deželni zbori že v prihodnjem zborovanji povišanje učiteljskih plač sklenili.

Prihodnost nam bode toraj donesla že boljših plač, pa tudi toliko večje — dragine, kolikor se nam bode pri plači dovrгло. Gledé materijalnega stanja se nam prav za prav nikakor ni nadejati boljše prihodnosti. — Velike vrednosti za vsakega državljana so pa tudi pravice, ktere on more v državi uživati. Kaj se smemo učitelji v tej točki od prihodnosti obetati? Malo. Pred novimi šolskimi postavami bili smo služabniki cerkve in duhovnikov, mežnarji in organisti in le samo povrh tudi učitelji. Od novih šolskih postav se je pričakovalo, da bodo učitelje povzdignile v samostalen stan, a kakor se zdaj kaže, nameravajo ravno početniki nove postave rabiti nas le kot sredstvo za svoje pogubljive namene. Korporacije, v kterih ima učitelj sedež in glas, nimajo skoraj nobene velike veljave več, nobene važne pravice, nobenega znatnega postavnega vpljiva na šolstvo in učiteljstvo. Dovoljene imamo sicer okrajne in deželne učiteljske skupščine. Ali te so le na videz učiteljem na korist. Vsaj nimajo te skupščine nobenih važnih pravic; vsaj

ne morejo ničesar tacega zaključiti, kar bi bilo na posebno korist šolstva in učiteljstva; vsaj so vsi sklepi teh skupščin odvisni še od drugih šolskih oblastnij. Te skupščine so tedaj jako male važnosti, so tako rekoč le pro forma. Vedno manje vrednosti postajajo krajni in okrajni šolski sveti, v katerih je vsaj nekoliko zastopano narodno učiteljstvo. Vse važnejše pravice absorbira deželni šolski svet, ki postaja od dne do dne bolj birokratičen. In kdo zastopa narodno šolstvo in učiteljstvo v deželnem šolskem svetu? Kdo na Štajerskem? Nihče. Kdo na Koroškem? Nihče. Kdo na Goriškem? Nihče. Kdo na Kranjskem? Edini Praprotnik, čegar beseda pa malokdaj in v naj-novejšem času nikoli ne obvelja.

Z našimi pravicami kaže še dalje vedno slabše. Zdaj nameravajo imenovati stalne c. k. šolske nadzornike, ki bodo tako rekoč uradniki, podredjeni okrajnim glavarjem. Kolikor malo zaupanja imajo učitelji do tih poslednjih, kolikor malo ljubezni imajo glavarji do učiteljev, prav toliko zaupanja bodo uživali taki stalni c. k. nadzorniki, in prav tako malo ljubezni bodo imeli do revnih selskih učiteljev.

V prihodnje bode v okrajnem šolskem svetu največkrat obveljal glas glavarja in nadzornika, toraj glas vlade; a želje učiteljev, želje zastopnikov ljudstva se bodo malokdaj izpolnile.

Ne boljša bodočnost kaže šolstvu narodnemu, t. j. omikovanju mladine.

Učitelji bodo vsaj nekoliko boljše plačani, a mladina za to ne bode ravno dosti boljše podučena. Vzrok temu bode namreč vedno večje pomanjkanje učiteljev, kteremu vlada noče ali ne more zdatno v okom priti. Namesto da bi ostre postave, ki so v zadevi učiteljskih preskušenj, v zadevi izobraževanja učiteljev, odpravila; namesto da bi tudi nepotrebno teorijo v pripravništvih odpravila; pa še vse to pomnožuje. *)

Na dalje se jemlje učiteljem, zlasti slovenskim vse veselje do pravega šolskega napredka. Tisti narodni učitelj, ki marljivo deluje — se največkrat prezira. Okrajni šolski nadzorniki se jemó iz dubovskega in drugega stanu, kakor smo to že zadnjič dokazali. Slovenske knjige, spisane od narodnih učiteljev, se največkrat ne odobré. Vsaka druga šara, izdelana po vladni želji, se pa hitro v šolo vpeljati mora. Nemški šolski listi se po vladi priporočujejo, slovenske šolske liste učitelji grajajo po učiteljskih pripravništvih, in grajajo jih okrajni šolski nadzorniki pri vizitaciji šol.

Napredek v nemščini zaznamvajo nadzorniki za veliko zaslugo, za spodbudo učiteljev v podučevanju kmetijstva pa ne zgubé besedice ne. In še več takih primerljejev bi znali naštetí,

*) In namesto, da bi plače zdatno zboljšala, dajo se samo male doklade. Vr.

iz katerih se razvidi, da bode šlo šolstvo po Slovenskem rakovo pot. Da bi se to ubranilo, moral bi ves drug duh prešiniti v vse šolske urade po Slovenskem, morali bi učitelji značajni možje ostati in postati, morali bi se povsod združevati v društva, in pri zborih javno protestovati zoper vse namere, ki utegnejo škodovati učiteljem in šoli.

Za take reči pa je treba poguma, in tega prav živo priporočamo našim učiteljem. Ne prodajte za nekaj krajcarjev svojega značaja, svojih pravic; ne delujte v šoli zoper svoje prepričanje!

Šolska svetovalstva.

V.

Deželni šolski svet.

Kako je deželni šolski svet sestavljen? V njem najdemo zastopnike vlade, zastopnike cerkve, dežele in zastopnike učiteljstva in šolstva. Pa ti razni zastopniki niso enakomerno razdeljeni. Da ima cerkev v njem po dva ali tri zastopnike, da ima dežela pa 2 in tri deželne odbornike, zoper to nimamo nikakoršnega vgovora. Kar pa ne moremo odobriti, je to, da je vlada v deželnih šolskih svetih tako močna, a učiteljstvo, zlasti narodno učiteljstvo tako slabo zastopano. Prva ima v deželnem šolskem svetu deželnega predsednika, enega vladnega svetovalca ter po 2 in 3 deželne šolske nadzornike, ki so vsi od vlade imenovani. Ker so pa voljeni od vlade, zastopajo tudi vlado in delujejo v smislu vlade. Kar pa je tej ali onej vladi po godi, to ni vsikdar na korist šolstva in naroda. O tem pričajo mnoge žalostne skušnje, ktere smo posebno Slovenci že večkrat doživeli. Učiteljstvo je pa v vseh deželnih šolskih svetih preslabo zastopano. Vsi učitelji in vse šole, profesorji in narodni učitelji, srednje in narodne šole imajo le po dva zastopnika. In kar je najkrivičnejše, je to, da se pri imenovanju teh ni oziralo na narodne ali ljudske učitelje. Deželni šolski sveti imajo največ opraviti z narodnim šolstvom in učiteljstvom, vendar pa v njih ni mož, ki bi temeljito, iz lastne skušnje poznali bitstvo, stanje, pomanjkljivosti narodnih šol in težavnosti narodnih učiteljev. V tem, da nimajo poslednji svojega zagovornika v deželnem š. svetu, godi se narodnim učiteljem očitno krivica, in v tem gotovo niso nove šolske postave pravične.

Nadejamo pa se, da bodo deželni zbori v tej in še v drugih točkah spremenili dotične postave. Da bi se to sigurnejše doseglo, treba bi bilo, da se učitelji s prošnjami obrnemo na deželni zbor. Če se nam pa dovoli že zagovornik in zastopnik v imenovanem svetovalstvu, terjati moramo, da se dá nam učiteljem pravica, da si ga iz svoje srede izberemo. To bi se naj-

lože izpeljalo tako, da udje deželne učiteljske skupščine volijo izmed sebe za to najsposobnejšo moč.

Drugo, kar imamo grajati pri deželnem šolskem svétu je to, da ta vse le nekoliko važne reči v svoje delokrožje koncentrira. S tem se z ene strani odjemlje okrajnim in krajnim šolskim svetom njih veljava, z druge strani pa se deželni šolski svét toliko dela nakopiči, da ga le počasi izvrševati more. Pri tem ima pa deželni nadzornik narodnih šol največ opraviti in zamudi s tem svoje najvažnejše delo, ki je: po deželi potovati in šole nadzorovati.

Kako naj se razlaga pesem v ljudski šoli.

Znano je, da more biti ves nauk in vse podučevanje v ljudski šoli, vidno ali kakor navadno rečemo, kazavno, da učenci vse prav vidijo, slišijo, sploh da vse svoje dušne moči zamorejo prav rabiti, spomin razvijati, čut oživljati, in voljo zlahtniti in krepostno utrjevati. Ker prištevamo tudi petje k odgojivnim pomočkom ljube naše mladine, in ker je moč petja velika in veličastna, zato pa naj učitelj skrbi, da tudi pesem učencem poočiti in razjasni, kakor dela pri drugih naukih. Kadar je učitelj pesem glasno sam prebral, in so to nekteri učenci za njim storili, naj jim razloži jedro ali zapopadek pesmi, potem nerazumljive besede in izraze razloži, ter z drugimi, bolj razumljivimi besedami nadomesti. Pove, naj jim kako naj se pri pesmi besede vrsté in na koncu vsakega oddelka naj seznaní učence z najimennitnejšo in poglobitnejšo mislijo, ter tako postopa od vrste do vrste. Dalje naj jim še pové, kako se vežejo in skladajo posamezne misli, in kako se razvija najpoglobitnejša misel in vkupna tvorina. Konečno naj še enkrat vse povzame in učence napeljuje, povedati pesem s prostimi ali nevezanimi besedami, in še le na to naj jih seznaní in nauči dotični napev.

— V naslednjih vrsticah pokazati hočemo djansko, kako zamore učitelj pri tem prevažnem poslu postopati. V ta namen izvolimo si najprej obče in sploh znano in toliko cenjeno cesarsko pesem in na to kako drugo (n. pr. pesem o zvonu i. t. d.) ako bodemo čast. bratom s tem vstregli. Pesem je vir splošnega človeškega čutstva! V pesmi razliva in razodeva svoje občutke mladost in starost; veselje in žalost, ljubezen, sovraštvo in gnjusoba! Skrbna mati, občudovaje svojega ljubčeka, razliva svojo radost in skrb v ganljivih glasih, in nežno detice razodevlje prve svoje občutke z nerazumljivem cekljanjem. Krogolična deva izliva radost, veselje ali bolezen svojega srca v primernih glasovih, in iz prs čvrstega mladeniča odmeva jej v vsih dogodajjih primerni odmev. Pastirji si prepevajo na paši in koscev

in žanjic veselo petje odmeva in razlega se daleč po logu in dolini. Ni ga človeškega primerljeja, da bi ga ne poveljevala primerna pesem. Ne molčimo ne pri prihodu, ne pri odhodu; vsako opravilo, vsako rokodelstvo ima svojo pesem. Med petjem in godbo gresta zaročenca pred altar; rojstvo novorojenca praznuje se s petjem in med tožnimi glasovi izroči se zopet trudni zemljan v naročje materi zemlji. Med petjem koraka popotnik naprej in trudni ratar si oveseljuje in sladi s primerno pesmijo okrepčevalno kapljico. Vojaka navdušuje ognjena in iskrena pesem v boj zoper sovražnika, in pobožni in veličastni glasi vzdigujejo se iz prs med gorečo molitvijo in srčnimi zdihljejimi pobožnih kristijanov v nebeške višave pred prestol Najvišega. Zares, neposredni izraz vzvišenega občutka je pesem.

Dasiravno pa pesem vsaki dogodjaj človeškega življenja po svoje poveljuje, vendar je občutek, kateri vse v bratovsko zedinjenje združuje, najmočnejši, in to je narodni čut. Potreba, obleči in združiti narodni čut tudi v primerno pesem, redila je narodne himne. V teh pesmih ljudstvo svojemu vladarju vso svojo narodno vzvišenost in udanost v prosti in poveljevalni obliki razodeva.

Naj se ponašajo drugi narodje s svojimi himnami, vendar spada edino nam Avstrijskem narodom čast, da je naša cesarska himna res pravi izraz narodnega mišljenja.

Prvi, kateri je sprožil misel o tem, bil je slavni in neumerljivi Jožef Hajden, rojen v Rohrau-u na Doljnem Avstrijskem 31. sušča l. 1732 in kateri je umrl na Dunaji 31. vel. travna l. 1809 prišedši z Anglije v svojo domovino, kjer je obhajal v svojem 64. letu slavne zmage.

Angležka himna mu namreč ni šla iz spomina, in zavoljo njene globoke in velike vrednosti je on Britance nevošljivo gledal, ter gojil vedno srčno željo, tudi svoji ljubi Avstriji podati pesem, pravega avstrijskega duha, v kateri naj bi ljudstvo svojemu vladarju razodevalo svoja narodna čutila. Svojo misel in željo razodene toraj predniku e. kr. dvorne knjižnjice, slovečemu žl. Swieten-u, kateri je bil ravno tudi voditelj „Concert spirituel“ visocega plemstva. Blagi prijatelj umetnije dogovori se s tadanjim e. kr. vladnem predsednikom grofom žl. Saurau-om, kateremu se je misel in predlog tem srečniše zdel, ker si je obetal od tega velikega dobička, posebno v tistem času, kjer je veljalo domoljubje utrditi in pospešiti. (Dalje prih.)

Dopisi.

Iz Notranjskega. — „Slovenski Učitelj“ nam je v svojim drugem listu naznanil, da je šlo v minulih 2 letih 22 učiteljev in učiteljic iz Kranjskega na Stajersko, 4 učitelji pa na Koroško. Od teh, ki so kranjske šole zapustili, spada samo na Postojnski šolski okraj 10 izseljencev. Število 26 na videz sicer majhno, je vendar za Kranjsko še nenadomeščena zguba. Ako pojde tako naprej, bodo še te sedaj obstoječe šole prazne; še manj pa bode mogoče novih staviti, kakor nova šolska postava ukazuje. Marsikdo morebiti misli, da je učitelje, kateri so svojo domovino na njeno škodo zapustili, samo večja plača izvabila. Reči smem skoraj, da se motijo. Morebiti, da je ktereга izmed 26tih v resnici samo le boljše materialno stanje tje izmikalo; pa po večjem imeli so druge vzroke. —

Pomislimo n. pr., kaj je naša dežela od razglašanja novih šolskih postav za šolstvo storila? Presneto malo! toliko da skoraj nič! Kaj so srenje med tem časom za šolo in njeno korist naredile? Nič! Za trud, zvesto spolnovanje svojih svetih dolžnosti v svojem težavnem učiteljskem poslu, kako pripoznanje je učiteljem do sedaj došlo od krajnih in deželskih šolskih oblastnij? Odgovor? — Ne zadostno in povečjem nobeno!! Komu od učiteljev srce radostno ne poskakuje, kadar sliši ali bere, kako srenje v sosednih deželah svoje učitelje ljubijo, spoštujejo, jim vse potrebne pripomočke za lože podučevanje radovoljno pripravljajo; jim plače povišujejo in na vse mogoče načine na znanje dajó, kako jim je dober učitelj in dobra šola ljuba! Vse drugače pa je žalibog dosedaj pri nas!

Ne spominjam se, da bi kje bral ali slišal bil, na Kranjskem je ta ali druga srenja iz lastnega nagiba potrebnih učnih pripomočkov pripravila ali pa učiteljsko plačo povikšala.

Pa saj ne more drugače biti pri nas. Kako li hoče naš deželan, ki je navajen nepremišljeno tó misliti in storiti, kar njemu voditelji in duhovstvo svetuje in veléva, kaj za šolo storiti. Ni mogoče, da more učitelj in nova šolska uredba od srenje zaslužno hvalo in spoštovanje pri sedajnem stauju uživati, ko skoraj po vseh narodnih novinah, v deželski zbornici in dostikrat domá iz prižnice sliši zoper učitelja in postavo delati in govoriti; kako da je poslednja brezverna, zelo draga in slaba. Dragi moji! ni se nadejati v teh zadevah prej boljšega, dokler ne bodo srenje in voditelji vseh drugih misli o novih šolskih naredbah.

„Kmet je preobložen z davki, dežela je uboga, slabe letine in druge nezgode tlačijo kranjskega deželana“, to bere in sliši naš kmet od vseh strani in te besede so njemu tolažilo in voda na mlin njegove mlačnosti do šole in njenega napredka. Take besede vterjujejo srenje v njihovih praznih mislih, in ni se čuditi

pri današnjih okolščinah, da nam učiteljem sami od sebe ne zboljšujejo plačil in ne oskrbljujejo potrebnih učnih pripomočkov.

Tudi od strani šolskih oblastnij se še dandanes z marsikterim učiteljem po starem kopitu ravna in nove naredbe pri šoli se dostikrat samovoljno prezirajo.

Za trdno vem, da so skoraj večino naših odišlih sobratov ti vzroki in okolščine napotili, domovino svojo zapustiti. Zna bite da bode pri nas se kmalo o omenjenih zadevah kaj na boljše, obrnilo, in da bode učitelj materjelno zadovoljen, vsestransko podpiran in spoštovan, vesel in z novo srčnostjo zopet domovini na korist vse svoje moči napel, ter misli, svojo domovino zapustiti, si iz glave izbil.

To želim v resnici ne samo jaz, ampak menim, vsi moji šolski tovariši, katerim je mila domovina Kranjska, boljše šolstvo in njena boljša prihodnost pri sreč. — A. U.

Iz slovenskega Štajera. (Kako redno se učitelji na Kranjskim plačujejo!) Prisiljen sem, dragi „Učitelj“ ti v tej zadevi sicer z žalostnim ali resničnim srečom nekaj potožiti. Bil sem namreč učitelj v novomeškem šolskem okraju od 1. novembra 1869. do 7. oktob. 1872, kjer sém, kakor je še na Kranjskem vedno v navadi, z žakljicem hodil od hiše do hiše. Že l. 1869 je bilo nekaj koč zaprtih, ko smo pobirali zrnje in mogel sem od njih s prazno posodo. Tako se je vršilo pri nekterih gospodarjih vsako teh treh let, in narastel je že nekteremu dolg od 4—5 gld. Obrnil bi se bil na ondotni krajni svet, ali on nič drugega ne ve za šolo skrbeti, kakor denar, kar se ga vsled šolskih računov dobi, tako skriti, da ga nihče več ne vidi. Dve leti sem si moral sam kredo kupovati, za kar sim si komaj pri odhodu povrnilo izprosil. Okna, kar se jih je v dveh letih pobilo, so menda še zdaj prazna. Streha na šoli je tako razdjana, da se po večjih krajih lahko klobuk skozi vrže itd.

Zakaj pa se vendar nič ne napravi, ker se v šolski račun vsako leto čez 30—40 gold., za šolske potrebe napiše, izdá se pa skoraj nič ne??

Obrnil sem se zategadelj na okrajni šolski svet že leta 1870. ter ga ponižno prosil, da mi imenovane ostanke postavno skupaj spravi. Sprejel je sicer mojo prošnjo in obljubil — da bode nekaj storil. Ali ker me je že po drugi, tretji prošnji predolgo čakanje, ktero je celo leto trajalo, nevoljilo; šel sem k omenjenemu svetovalstu, ter prosil, da mi dotični izkaz nazaj dá. To se mi je z veseljem izpolnilo, da so se me le sitneža iznebili. Imel sem izkaz toliko časa doma, da sem imel čast zopet še nekaj novcev dopisati.

Nadejaje se pa, da se v kratkem času preselim, nesel sém zopet jaz „sitnež“ imenovane krajčercčke na papirji okrajnemu svetovalstvu, ter ga prosil da bi mi jih saj zdaj, ko odhajam, če ne z lepima pa s silo izterjal.

Preteklo jo žalibog štiri mesece, in še jih bo nekaj dolga večnost požrla, predenj bom imel veselje imenovani denar šteti.
F. S.

Zdole pri Vidmu. (O risanju.) Od več strani slišim kmete godrnjati, zakaj v sedanjih šolah risati učimo, ker niso nekdaj tega storili, pa so vendar kmetje brez tega poduka obdelovali svoja zemljišča, si napravljali svoja orodja itd. Po svoji moči skušam kmetom dokazovati, da je poduk v risanju otrokom tako rekoč neobhodno potreben, ker vzbuja v njih speče duševne moči. Ne davno bil sem v družbi več kmetov, ki so se o tem predmetu jako prepirali. Po dokončanem prepiru jamem jim o risanju takole govoriti: Ta poduk koristi otroški duši, ker njene moči vedno bolj in bolj vzbuja in razvija. Ko si otroci reči, ktere so dobro opazovali, v spominu ohranijo, začne jih mikati, taiste po njih bitju risati. Mikanje, podobe narejati, pri otrocih gotovo pokaže, ba so se njihove duševne moči probudile.

Poduk v risanju je tedaj velike važnosti, ker pelje naravnost k omiki uma, in k povzdigi duševne izobraženosti. Ozirovni poduk pa je dvojen: kazavni in storivni ali posnemavni, kamor gotovo spada tudi risanje. Prazno je tedaj vaše zahtevanje, da bi ne smeli pred v šoli risati učiti, dokler otroci brati, pisati, rajtati itd. ne znajo. Hočem vam to bolj na tanko dokazati. Marsikteri izmed vas, ki niti brati, niti pisati ne zna, orisa svojo kmetijsko orodje zogljem, ali pa orodju, ki ga popraviti hoče, novo podobo napravlja. Ozrimo se dalje na vaše domače pastirje, kako na paši zemljo s palčicami zarisujejo ter podobe napravlajo. Poglejmo slednjič vaše igrajoče otroke, kako koščke lesa razstavljajo in vrstijo in sicer tako dolgo, dokler ne naredijo kake popobe. In če najdejo košček krede ali pa oglja, mažejo kamor se jim poljubi, in če jih vprašate, kaj da delajo, vam gotovo na tanko povedo, kar imajo o mislih. Glejte! to očitno kaže, da se je otroška duševna delavnost zdramila. Treba je tedaj tudi v šoli otroke vaditi o vseh ravnih in krivih črtah ter jih učiti soditi, kakšne da so med saboj ena proti drugi. Treba jim pokazati, kako se črte po legi in dolgosti različno zedinijo in kako se podobe znanih reči in stvari, ki so z ravnimi in krivimi črtami omejene, naredé. — Bili ste torej krivo podučeni od šolskih neprijateljev, da bi poduk v risanju otrokom nič ne koristil. Na to nek previden kmet vsklikne, da mnogo obrekovane nove šolske postave še le nekaj veljajo.

Franjo Čeh,
učitelj.

Iz Reichenburg-a. Učiteljsko društvo za okraje: Kozje, Sevnica, Brežice je 27. februarja t. l. imelo v Kozjem svoj občni shod, kojega se je kljubu slabega pota, kratkega dneva in oddaljenosti vendar udeležilo 16 učiteljev in 1 učiteljica.

Dnevni red se je zaradi bolehnosti poročevalca, g. P. nekoliko premenil.

Predsednik, g. Jamšek, okraj. šol. nadzornik, prične zbor, nazoče srčno pozdravlja in klicaje jim: „dobro došli.“ Potem pa dalje govori o poklicu človeškem in posebno učiteljskem; koncem pa posebno priporoča zbranim marljivo in složno delovanje, poštovanje in prizanašanje med sabo. Temu sledi obravnava družbenih pravil, ktera so se po precej dolgem debatiranju nekoliko preuredila, n. pr.: Mesto mesečnih shodov se je sklenilo, da bode društvo imelo v letu praviloma 6 (selivnih) zborov (Wanderversammlungen.) Sedež društva pa je v Reichenburgu. Prihodnji shod bode na Vidmu, kakor hiter bodo po pravljeni družbena pravila od vlade potrjena.

Male šolske kritike.

(Koroški učitelji) se nam v tem dopadajo, ko imajo po vsej deželi učiteljska društva. V tej mali deželi je namreč glavno deželno učiteljsko društvo s sedežem v Celovcu, in 12 učiteljskih podružnic. Tudi imajo ta društva pogostoma zборе, v katerih se marljivo o šolskih naukih razgovarjajo. Slovenski učitelji po Koroškem se nam pa nasprotno v tej zadevi ne dopadajo, ko se pri svojih shodih le preveč po nemški razgovarjajo in le preveč po nemščini hrepene. V dokaz tega naj navêdem sledeče. Podružnica v „doljnem Rožu“ je imela v Borovljah minoli mesec svoj shod. Pri tem shodu je nekdo vprašanje zastavil, ali bi ne bilo boljše, da se v slovenskih šolah pri podučevanju po pisalno-bralni metodi z nemškim pisanjem najprvo prične, in še le potem s slovenskim. Razlogi zato bi bili po mnenje teh mož ti-le: 1) Nemško pisanje je za začetnike lažje od slovenskega. 2) Za vpeljavo pisalno-bralne metode primanjkuje slovenskih knjig. 3) Podučevanje v nemškem jeziku bi hitreje od rok šlo, ako se otroku namesto „novoslovenskih“ izrazov, kateri so ljudstvu nerazumljivi in katerih je na kupe v „slovensko-nemškem Abecedniku“, kar hitro nemška beseda pove. 4. Želja ljudstva v Rožnem dolu po nemščini je tako velika, da bi moral učitelj vse moči napeti, da kar hitro do cilja dospe, (t. j. otroke v nemščini izuri.) — Na podlagi teh čudnih razlogov je imenovano društvo sklenilo, da bode dalje na to de-

lalo, da se v dotičnih šolah popolnoma nemška „fibel“ dr. Brandla vpelje. — K tim sklepom ni treba nobenega razjasnila. Obžalovati je pač učiteljé, ki imajo take napačne in za slovensko ljudstvo škodljive misli. —

Razne novice in drobtine.

(„Národna Šola“) ima sedaj na razpolaganje: peresa, ročnike, čertalnike, svinčnike, pisanke, (teke) za lepopisje s predpisi (Gerkmánove) in brez zglédov (navadne), za spisje, za računstvo, risanke, podkladke za lego pri pisanji, tablice pikčaste in načertane, razna ravnala za risanje in čertanje (čveterorobnike), stenske abecedne table, metrične table s knjižico, zemljevide (Kranjske in Avstrije), računské stroje, slike za risanje; iz med knjig: Geometrijo ali merstvo v ljudski šoli (Lapajnetovo), Zlate orehe (Tomšičeve), Slovensko slovnico za pervence (Praprotnikovo), cerkvene šolske pesmi (besede), „Verteca“, „Tovariša“ (več lotnikov) in poslednjič — pušice za nabiranje darov za „Národno šolo“. To blago bodemo po izbéri in naročilu naših udeov razpošiljali. Več ko nam prihaja darov iz kakega kraja, več bodemo tudi blagá razposlali, tako da nobeden ne bode terpel škode in slehernemu se bode gotovo poslalo več, kakor je vložil. To moremo storiti, ker smo od veljavnih gospodov dobrotnikov dobili znatne darove. Učitelji, skerbite tedaj sami za se s tem, da obilno pristopate k društvu in nabirate ude, — in ti národ slovenski, podpiraj v prveje vrsti **narodno šolo!**

(Dr. Močnika izvrstne računské knjižice) za narodne šole so do sedaj že 4 v slovenski jezik prevodjene; kajti tudi 4. računica za 4. razred je te dni dotiskana in se dobiva za 14 kr. v c. kr. založbi šolskih knjig. Tudi njegova nemška knjižica o novi meri in vagi se ravno kar na slovenski prevaja.

(Učiteljske preskušnje) za narodne in meščanske šole bodo letos v Ljubljani 16., v Celovcu 18. apr., v Gradcu 21. aprila.

(Na Koroškem), kjer cela dežela šole in učitelje vzdržuje, imajo sledeče število šol: 2 meščanski šoli, 65 večrazrednih nar. šol in 236 enorazr. Na teh deluje: 60 nadučiteljev, 2 nadučiteljici, 257 učiteljev, 17 učiteljic, 37 podučiteljev, 1 podučiteljica. Koroško, ki je za tretjino manjša od Kranjskega, ima torej mnogo boljše narodno šolstvo od poslednje dežele. —

(V ormužkem okraju) snujejo učitelji učiteljsko društvo. Samo v zadregi so s predsednikom. Učitelj, ki je v središči tega okraja in za to mesto zarad več prednosti sposoben, je žalibog tak nemškutar, da mu učitelji nečejo zaupati. Ko so učitelji pri posvetovalnem shodu zahtevali slovenskih pravil, odgovoril je on na neko vprašanje, da ni niti slovenski, niti nemški učitelj, ampak „slovensko-nemški“ učitelj. — Čuden mož! —

(Iz Gorice.) Na tukajšnjem izobraževališči podelile so se stipendije sledeče: V I. letu slov. dobili so: 1 po 100, 4 po 50 gld; v I. italij. vsi po 100; v II. slov. 5 po 150, 2 po 100; v II. ital. 3 po 50, 2 po 100; v III. slov. 2 po 100 in v III, italj. 1 po 200, 1 po 100.

(Iz Ptujja) se nam piše: Naša kmetijska podružnica je v svojem zadnjem zboru sklenila, enega učitelja iz ptujskega okraja poslati na letošnjo razstava v Beč na stroške podružnice. Prošnje za tako denarno podporo naj so pošiljajo okrajnemu šolskemu svetu v Ptuj. Veselo novost! Da bi tudi druge podružnice in druge korporacije zednili se v takih in enakih sklepih! *)

(Za okrajnega šolskega nadzornika) v krškem okraju na Kranjskem je imenovan M. Wurner, — profesor na gimnaziji v Ljubljani. Mož se dosedaj ni brigal za narodne šole, pa se menda tudi kot nadzornik ne bo. —

(„Slovenski narod“), politični dnevnik v Ljubljani, velja za učitelje narodnih šol samo 3 gld., za četr let. Učiteljem slovenskim, katerim je mogoče, naročiti se na večji politični časnik, priporočamo ta list že zavoljo tega, ker se je v poslednjem času najbolj bojeval za pravice učiteljev, in ker narodne učitelje vsikdar brani in zagovarja.

*) Graško in mariborsko mesto ste dovolili več denarja v ta namen.
Vrd.

Zahvale.

(Zahvalo) izrekam slavnima društvoma „Slov. Matice“ in „Sv. Mohorja“, posebno pa našemu čast. g. župniku, Lamb. Ferčniku, za mnogo darovanih knjig naši šolski bukvarnici.

V Žabnici, 15. marca 1873.

J. Bregant,
nadučitelj.

(Javno zahvalo) izrekam blag. gospodu D. Čolniku, znanemu domoljubu in sadjerejcu v Drvanji blizo sv. Benedikta v Slov. gor., za mnogo cepičev, darovanih ljutomerski šoli.

J. Lapajne.

Razpisi učiteljskih služeb po Slovenskem.

Na Štajerskem: Nadučiteljska služba v Šoštanju s 500 gld., 50 gld. doklade in stanovanjem. Učiteljska služba pri sv. Martinu pri Šaleku s 460 gld. in stanovanjem. Učiteljska služba pri sv. Ilu pri Velenji s 460 gld. in stanovanjem. Prošnje za te službe na okrajni šolski svet v Šoštanji. Podučiteljska služba v Ločah pri sv. Duhu s 300 gold., in stanovanjem; podučiteljska služba v Konjicah s 400 gld. in stanov. Prošnje na okraj. š. svet v Konjicah. Služba učiteljice v Slov. Bistrici s 480 gld. Ako se ne oglasi sposobna učiteljica, dobi službo učitelj s 600 gld. Prošnje na okraj. š. svet v Slov. Bistrici. Učiteljska služba v Holmu s 460 gld. in stanovanjem. Prošnje do 15. apr. na okr. š. svet v Ormužu. Učiteljska služba v Preborji s 460 gld. in stanov. Pro-

šnje na okr. š. svet v Kozjem. Podučiteljska služba v Rušah (okraj Maribor) s 300 gld. in stanovanjem. Podučiteljska služba v Frajhamu (isti okraj) s 300 gld. in stanov. Prošnje na krajne š. svete.

Na Kranjskem. Učiteljska služba v Dolenji vasi pri Ribnici. Prošje na okr. š. svet v Kočevji. Učiteljska služba pri sv. Vidu poleg Brda z 293 gld., 80 $\frac{1}{2}$ kr. Prošnje na okr. š. svet v Kamniku. Učiteljska služba v Preski s 400 gld. Prošnje na okrajni šolski svet v Ljubljani (za okolico.)

Na Koroškem. Učiteljska služba v Podkernosu (Gurnitz) s 530 gld. in stanovanjem. Učit. služba pri Gospe sveti (Maria Rain) s 430 gld. in stanov. Prošnje na okr. š. svet v Celovcu za okolico.

Na Goriškem. Učiteljske službe s 400 gld.: v Štanjeli, Nabrežini, Šenpolaji, Štjajaku in Rodiku; s 300 gld.: v Avberji, Kobiljiglavu, Kostanjeviru, Lipi, Temnici, Vojščici, Divači, Kazleh, na Repemtabru, v Storjeh in Vatovljeh; podučiteljske službe s 300 gld. v Sežani in Komni. Vse te občine so v sežanskem okraju. Prošnje na dotične krajne š. svete.

Premembe v učiteljskem stanu po Slovenskem.

Na Kranjskem. Gg. Janez Sima in Anton Wissiack prideta za učitelja na vadnico v Ljubljani.

Na Štajerskem. G. J. Pirc za učitelja v Rečici.

Listnica vredništva: Tiste, osebno nam ne znane gg. naročnike, ki niso še nič naročnine plačali, vljudno opomnimo, da bi nam polletni donesek kmali poslali izvolili.

G. J. K. v M. Prošnje sprejemajo šolski uradi večkrat tudi po milem obroku; Bog, da se kdo oglasi, če tudi pozno.

Razpis.

Na dvornazvedni šoli pri sv. Miklavžu poleg Ormuža je izpraznjena podučiteljska služba s plačo 240 gld., osobno priklado 60 gld. in prostim stanovanjem.

Prosilci naj svoja pravilno obložena prosila položijo do 15 aprila t. l. pri krajn. šolskem svetu šent. Miklavžkem, pošta Ormuž.

Okrajno š. svetovalstvo v Ormužu, 4. marca 1873.

2—3

Prvomestnik.

Založnik J. Lapajne.

Za vredništvo odgovoren F. Breier. — Tisk „Narodne tiskarne“ v Mariboru